

**DECIZIA
РЕШЕНИЕ**

nr. _____
din _____ 2023

Proiect

Cu privire la aprobarea Codului de etică și deontologie
al alesului municipal Bălți

În conformitate cu Legea RM nr. 436-XVI din 28.12.2006 cu privire la administrația publică locală, Legea RM nr. 768 din 02.02.2000 cu privire la statutul alesului local, Legea RM nr. 457 din 14.11.2003 pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind constituirea și funcționarea consiliilor locale și raionale, Legea RM nr. 199 din 16.07.2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, Legea RM nr. 982-XIV din 11.05.2000 cu privire la accesul la informație, Legea RM nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal, Legea integrității nr. 82 din 25.05.2017, Legea RM nr. 325 din 23.12.2013 cu privire la testarea integrității instituționale, Legea RM nr.133 din 17.06.2016 privind declararea averii și intereselor personale, Hotărârea Guvernului nr. 116 din 26.02.2020 privind regimul juridic al cadourilor, precum și cu scopul stabilirii standartelor etice și a regulilor de conduită ale aleșilor municipali Bălți pentru executarea demnă a activității lor, pentru contribuirea la creșterea autorității alesului, încrederii din partea cetățenilor față de organele administrației publice locale și asigurarea bazei morale și normative unice pentru comportamentul aleșilor municipiului Bălți,-

Consiliul municipal Bălți DECIDE:

1. Se aprobă Codul de etică și deontologie al alesului municipal Bălți conform anexei.
2. Controlul asupra executării prezentei decizii se pune în sarcina comisiilor consultative de specialitate pentru drept și disciplină, pentru activități economico-financiare, pentru gospodărie municipală, administrarea bunurilor și protecția mediului, pentru colaborare cu alte autorități, înfrățire, turism, culte și activități social-culturale, pentru educație, protecție socială și sănătate publică.

Președintele ședinței a VI
ordinare a Consiliului
municipal Bălți

Contrasemnează:
Secretarul Consiliului
municipal Bălți

Irina Serdiuc

Codul de etică și deontologie al alesului municipal Bălți

Capitolul I. Obiectul și domeniul de aplicare al Codului

1. Codul de etică și deontologie al alesului municipal Bălți (în continuare - Cod) este elaborat în conformitate cu prevederile Codului internațional de conduită pentru funcționarii publici, adoptat prin rezoluția 51/59 a Adunării Generale ONU din 12 decembrie 1996, Convenției Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată prin rezoluția 58/4 a Adunării Generale din 31 octombrie 2003, Constituției a Republicii Moldova, Legii RM nr. 436-XVI din 28.12.2006 cu privire la administrația publică locală, Legii RM nr. 768 din 02.02.2000 cu privire la statutul alesului local, Legii RM nr. 457 din 14.11.2003 pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind constituirea și funcționarea consiliilor locale și raionale, Legii RM nr. 199 din 16.07.2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, Legii RM nr. 982-XIV din 11.05.2000 cu privire la accesul la informație, Legii RM nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal, Legii integrității nr. 82 din 25.05.2017, Legii RM nr. 325 din 23.12.2013 cu privire la testarea integrității instituționale, Legii RM nr.133 din 17.06.2016 privind declararea averii și intereselor personale, Hotărârii Guvernului nr. 116 din 26.02.2020 privind regimul juridic al cadourilor, deciziei Consiliului municipal Bălți nr. 3/55 din 06.04.2021 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind constituirea și funcționarea Consiliului municipal Bălți, precum și bazându-se pe principiile și normele morale recunoscute ale societății și statului moldovenesc.
2. Codul reprezintă un șir de principii generale de etică și reguli principale de conduită, reglementate de legislația de care trebuie să se conducă consilierii municipiului Bălți, Primarul municipiului Bălți și viceprimarii (în continuare – aleși municipali).
3. Fiecare ales municipal trebuie să întreprindă măsurile necesare întru respectarea prevederilor Codului, iar fiecare cetățean este în drept să pretindă de la aleșii municipali un comportament, bazat pe prevederile prezentului Cod.

Capitolul II. Scopul și obiectivele Codului

4. Scopul Codului reprezintă stabilirea normelor etice și a regulilor de conduită ale aleșilor municipali pentru executarea demnă a activității lor, precum contribuirea la creșterea autorității alesului municipal, încrederii din partea cetățenilor față de organele administrației publice locale și asigurarea bazei morale și normative unice pentru comportamentul aleșilor municipali.
5. Cunoașterea și respectarea Codului de către alesul municipal este unul dintre criteriile de evaluare a calității activităților și comportamentului acestuia.
6. Obiectivele Codului sunt:
 - 6.1. reglementarea conduitei aleșilor municipali;
 - 6.2. creșterea autorității și reputației aleșilor municipali;
 - 6.3. prevenirea corupției;
 - 6.4. creșterea nivelului culturii intra-organizaționale a conduitei.

Capitolul III. Principiile generale

7. Alesul municipal, cum este definit în legislația națională, este o persoană oficială, el fiind reprezentantul autorității deliberative sau executive din administrația publică locală.

8. Consiliul și Primarul municipiului Bălți acționează ca autorități de conducere independente și soluționează necesitățile colectivității municipiului Bălți în conformitate cu legislația Republicii Moldova.
9. În exercitarea mandatului, alesul municipal este în slujba societății municipiului Bălți.
10. Mandatul alesului municipal este realizat cu încredere și presupune obligația de a acționa în interesul comunității municipiului Bălți.
11. În activitatea sa alesul municipal este dator să fie demn de încrederea alegătorilor, să contribuie prin exemplu personal la consolidarea autorității administrației publice locale pe care o reprezintă.
12. Alesul municipal, care îndeplinește atribuții de realizare a interesului general, se ghidează în activitatea sa cu respectarea următoarelor principii:
 - 12.1. Legalitatea. Aleșii municipali își îndeplinesc atribuțiile și funcțiile în mod competent și eficient în conformitate cu legile sau reglementările administrative și cu bună-credință. Ei permanent depun efort continuu pentru asigurarea gestiunii cât mai eficiente și eficace a resurselor municipale de care sunt responsabili, ghidați de obiectivele de dezvoltare economică, socială și culturală a municipiului Bălți.
 - 12.2. Dedicarea. Aleșii municipali trebuie să acționeze exclusiv în interes public.
 - 12.3. Integritate. Aleșii municipali își desfășoară activitatea profesională în mod etic, liber de influențe necorespunzătoare și manifestări de corupție, cu respectarea interesului public, a supremației Constituției și legii.
 - 12.4. Obiectivitatea. Aleșii municipali trebuie să acționeze și să ia decizii imparțial, corect, clar, în cel mai bun mod posibil, fără discriminare sau părtinire. Ei respectă în măsură egală demnitatea lor și demnitatea altor aleși, persoanelor cu funcție de răspundere și a cetățenilor.
 - 12.5. Raportarea. Aleșii municipali sunt responsabili pentru deciziile și acțiunile lor față de societate și trebuie să fie pregătiți să prezinte periodic publicului rezultatele activității desfășurate.
 - 12.6. Transparența. Aleșii municipali trebuie să acționeze și să ia decizii în mod deschis și public. Informațiile nu trebuie să fie tănuite de societate, dacă nu există teme legal și clar.
 - 12.7. Onestitatea. Aleșii municipali trebuie să funcționeze cu bună-credință.
 - 12.8. Conducere. Aleșii municipali trebuie să demonstreze aceste principii prin propriul exemplu, să le întrupeze în comportamentul lor. Ei trebuie să promoveze activ și să susțină cu fermitate aceste principii și să fie gata să conteste comportamentul nepotrivit oriunde ar apărea.
13. Aleșii municipali în permanență se află în exercitarea atribuțiilor sale pe toată durata mandatului.

Capitolul IV. Regulile etice la ședințele Consiliului mun. Bălți și comisiilor consultative de specialitate.

14. Participarea consilierului la ședințele Consiliului, comisiilor din care face parte este obligatorie. Absența consilierului la ședințe se permite doar în cazurile motivate. În cazul în care consilierul nu poate participa la ședințele Consiliului sau comisiilor, el comunică în prealabil secretarului Consiliului, motivând absența.
15. Primarul municipiului Bălți și viceprimarii participă la ședințele Consiliului municipal Bălți și au dreptul de a-și exprima opinia cu privire la toate proiectele și problemele discutate fără drept de vot.
16. Relațiile dintre aleșii municipali se realizează în baza principiului egalității, amabilității și corectitudinii. Fiecare ales municipal este obligat să se comporte loial cu alți aleși municipali, indiferent de statutul social și orientarea lor politică.

17. Alesul municipal trebuie să respecte regulamentul ședinței al consiliului. Dezbaterile problemelor se face în corespundere strictă cu ordinea de zi aprobată.
18. La discutarea oricărei chestiuni din ordinea de zi a Consiliului, alesul municipal poate să-și expună opinia numai după oferirea cuvântului de către președintele ședinței.
19. În discursul său, alesul municipal este obligat ca să se refere exclusiv la chestiunea care formează obiectul dezbaterii.
20. În cazul în care desfășurarea ședinței al consiliului este perturbată, președintele ședinței poate să întrerupă dezbaterile și să solicite respectarea regulamentului ședinței, fiind în drept:
 - 20.1. să cheme la ordine;
 - 20.2. să retragă cuvântul pe marginea chestiunii examinate;
 - 20.3. să dispună eliminarea din sală a persoanelor, altele decât consilierii, care împiedică desfășurarea lucrărilor.

Capitolul V. Etica discursurilor publice

21. În discursurile sale la ședințele Consiliului municipal Bălți, comisiilor consultative de specialitate, în mass-media, la conferințe de presă, în cadrul declarațiilor publice, comentând activitățile organelor administrației publice, organizațiilor, persoanelor cu funcție de răspundere și cetățenilor, alesul municipal trebuie să respecte principiile cheie ale comunicării de succes:
 - 21.1. Principiul cooperării. Alesul municipal trebuie să se bazeze în activitatea sa pe regulile discuției colective libere în adoptarea deciziilor pe marginea chestiunilor examinate, pe respectarea diversității opiniilor, evitarea conflictelor, găsirea căilor de depășire a neînțelegerilor prin intermediul discuțiilor și recurgerea la compromis.
 - 21.2. Principiul politeteții. Discursurile alesului municipal trebuie să fie corecte, echilibrate, să nu discrediteze sau să lezeze onoarea și demnitatea cetățenilor, persoanelor cu funcție de răspundere și reputația persoanelor juridice.
 - 21.3. Respectarea cerințelor etichetei diplomatice (corect, tacticos, respectuos, delicat, precaut).
 - 21.4. Utilizarea doar a informațiilor veridice, verificate.
 - 21.5. Adresarea într-o formă oficială și respectuoasă unul altuia și tuturor persoanelor prezente.
22. În comportamentul său, alesul municipal se abține de la:
 - 22.1. orice declarații și acțiuni de natură discriminatorie bazate pe sex, vârstă, rasă, naționalitate, limbă, cetățenie, stare socială, proprietate sau civilă, preferințe politice sau religioase;
 - 22.2. grosolănie, manifestări ale unui ton disprețuitor, aroganță, remarci pătinoare, aducerea unor acuzații ilegale, nemeritate;
 - 22.3. amenințări, expresii sau observații jignitoare, vocabular nenormativ, acțiuni care împiedică comunicarea constructivă, calomnie, apeluri la folosirea forței sau la folosirea ei de el însuși;
 - 22.4. evitarea subiectului de discuție, divulgarea acestuia;
 - 22.5. inducerea în eroare;
 - 22.6. profitarea de greșeala interlocutorului pentru a-l insulta și a atrage atenția publicului;
 - 22.7. manipularea valorilor/ conștiinței interlocutorului;
 - 22.8. agresiune verbală etc.
23. În cazul utilizării intenționate sau neintenționate a informației neveridice sau neverificate în discursurile publice critice, alesul municipal este obligat să recunoască public incorectitudinea declarațiilor sale.

Capitolul VI. Regulile de conduită anticorupție

24. Obligațiunea alesului municipal constă în menținerea comportamentului anticorupție – prevenire și depășire a situațiilor potențiale de corupție.
25. În vederea respectării măsurilor de asigurare a integrității profesionale și instituționale, alesul municipal este obligat:
 - 25.1. să nu admită în activitatea sa acte de corupție, acte conexe corupției și fapte de comportament corupțional;
 - 25.2. să nu admită acte de favoritism ale colegilor din cadrul Consiliului în activitatea profesională și să denunțe toate cazurile de favoritism la autoritatea anticorupție responsabilă;
 - 25.3. să respingă imediat orice influență necorespunzătoare și, în termen de trei zile lucrătoare din momentul producerii cazului de influență, să depună un denunț la autoritatea anticorupție responsabilă;
 - 25.4. să nu lase influențat în luarea deciziilor de către persoane ori structuri din interiorul său din afara Consiliului;
 - 25.5. să se abțină de la imixtiuni în activitatea altor colegi;
 - 25.6. să-și soluționeze stările de incompatibilitate în termen de o lună din momentul începerii mandatului, ori, în cazul în care încetarea situației de incompatibilitate nu depinde de voința sa, să prezinte probe privind întreprinderea cu bună-credință a acțiunilor de eliminare a acestei situații, în condițiile Legii integrității nr. 82/2017;
 - 25.7. să depună declarația de avere și interese personale în termenul și modul stabilite de Legea nr. 133/2016;
 - 25.8. să respecte regimul juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, în condițiile Legii integrității nr. 82/2017;
 - 25.9. să respecte regimul juridic al cadourilor în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 116/2020 privind regimul juridic al cadourilor.
26. În scopul rezolvării la timp a conflictului de interese alesul municipal este obligat:
 - 31.1. să trateze cu atenție orice posibilitate a conflictului de interese;
 - 31.2. să întreprindă măsuri de prevenire a conflictului de interese;
 - 31.3. să întreprindă măsuri de depășire a conflictului de interese apărut.
27. Aleșii municipali nu sunt în drept de a face lobby în vreo problemă pentru recompensă materială în exercitarea atribuțiilor sale.
28. Consilierul poate asista la ședința Consiliului municipal Bălți, dar nu poate participa în procesul luării deciziilor, în cazul în care există un conflict de interese.

Capitolul VII. Atitudinea față de cadouri și alte semne de atenție

29. La exercitarea atribuțiilor alesului municipal pot fi propuse cadouri – bunuri (corporale și incorporale), servicii, favoruri, invitații sau orice alt avantaj.
30. Pentru a evita apariția manifestărilor de corupție în activitatea aleșilor municipali, acestora le este interzis să solicite sau să accepte cadouri (bunuri, servicii, favoruri, invitații sau orice alt avantaj) care le sunt destinate personal sau familiei lor, dacă oferirea sau acordarea acestor cadouri este legată direct sau indirect de desfășurarea activității lor profesionale (cadouri inadmisibile).
31. Dacă alesului municipal i se propune un cadou inadmisibil în condițiile pct. 35, acesta are următoarele obligații:
 - 31.1. să refuze cadoul;

- 31.2. să se asigure cu martori, inclusiv dintre colegii de serviciu, după posibilitate;
 - 31.3. să raporteze imediat această tentativă autorității anticorupție responsabile;
 - 31.4. să anunțe conducătorul entității publice;
 - 31.5. să transmită cadoul conducătorului entității publice în cazul oferirii cadoului fără știrea sa (lăsat în birou, în anticameră etc.), concomitent cu întreprinderea acțiunii prevăzute la subp. 31.4;
 - 31.6. să își exercite activitatea profesională în mod corespunzător, în special cea pentru care i s-a oferit cadoul.
32. Alesul municipal poate accepta sau înmâna cadouri admisibile – cadouri oferite din politețe sau cu prilejul acțiunilor de protocol, inclusiv monede metalice jubiliare și comemorative.
 33. Cadourile admisibile care includ privilegii, invitații/bilete la evenimente sportive, culturale sau sociale, acoperirea cheltuielilor de transport, cazare și diurnă, reduceri, gratuități și programe de loialitate (în afară de cadourile permise de aleșii municipali sub formă de beneficii sau reduceri la achiziționarea unor bunuri și servicii acordate unei categorii largi de persoane, publicului în general sau unei întregi clientele) ori orice alte favoruri sau avantaje oferite unui ales municipal sunt pasibile de a fi declarate, evaluate și luate în evidență conform procedurii stabilite de legislația în vigoare ce reglementează regimul juridic al cadourilor.
 34. Dacă alesului municipal i se oferă un cadou admisibil, acesta are următoarele obligații:
 - 34.1. să predea cadoul Comisiei de evidență și evaluare a cadourilor din cadrul Primăriei municipiului Bălți, în termen de 3 zile din momentul primirii sau din momentul revenirii din deplasarea de serviciu în timpul căreia l-a primit;
 - 34.2. să declare împrejurările în care i-a fost oferit cadoul, cu precizarea intenției de a-l păstra sau de a-l transmite în gestiunea Primăriei municipiului Bălți;
 - 34.3. să răscumpere cadoul dacă a decis să-l păstreze, achitând în bugetul Primăriei municipiului Bălți diferența dintre valoarea cadoului, estimată de către Comisia de evidență și evaluare a cadourilor, și limita stabilită.
 35. Cadourile oferite cu prilejul acțiunilor de protocol trebuie să fie acceptate de aleșii municipali din numele entității publice. Primirea cadourilor oferite cu prilejul acțiunilor de protocol se înregistrează în Registrul de evidență a cadourilor admisibile ținut în Primăria municipiului Bălți.
 36. Cadoul oferit cu prilejul acțiunilor de protocol se consideră proprietatea entității publice, indiferent de valoare.
 37. Nu sunt supuse declarării și nu se înregistrează în Registrul de evidență a cadourilor admisibile ținut în Primăria municipiului Bălți, următoarele cadouri primite de aleșii municipali:
 - 37.1. medaliile, decorațiile, insignele, ordinele, eșarfele, colanele și altele asemenea primite în exercitarea funcției;
 - 37.2. obiectele de birotică și papetărie (produse de stocare a datelor, genți din pânză, agende, blocnotesuri, carnete și caiete sub diferite forme, mape, creioane, pixuri, markere și alte obiecte similare) recepționate de aleșii municipali cu ocazia participării acestora la seminare de instruire, conferințe, mese rotunde și alte evenimente similare;
 - 37.3. produsele perisabile;
 - 37.4. cadourile primite de aleșii municipali sub formă de beneficii sau reduceri la achiziționarea unor bunuri și servicii acordate unei categorii largi de persoane, publicului în general sau unei întregi clientele;
 - 37.5. cheltuielile plătite de către o organizație necomercială autohtonă sau străină, o entitate publică străină sau autohtonă pentru participarea la o conferință, vizită de studiu, misiune de cercetare sau orice altă întâlnire în interes de serviciu.

Capitolul VIII. Cerințele financiare și patrimoniale

38. Alesul municipal depune declarații de avere și interese personale, în modul stabilit de Legea privind statutul alesului local, Legea privind declararea averii și a intereselor personale.
39. Nedepunerea acestei declarații reprezintă o încălcare a standardelor etice de conduită, legislației în vigoare ce reglementează modul declarării averii și intereselor personale și atrage responsabilitatea alesului municipal conform legislației Republicii Moldova.

Capitolul IX. Regulile etice în relațiile cu cetățenii municipiului Bălți

40. Alesul municipal trebuie să mențină relații cu cetățenii municipiului Bălți, să efectueze audiența cetățenilor, să examineze adresări, să înainteze propuneri Consiliului, Primarului municipiului Bălți îndreptate spre soluționarea problemelor abordate de către cetățeni.
41. Alesul municipal este obligat să informeze cetățenii despre activitatea sa referitoare la adresările lor personale. Răspunsul la asemenea adresări trebuie să fie dat solicitantului în termenele stabilite de legislația în vigoare. Informația oferită de către alesul municipal trebuie să fie deplină, veridică, obiectivă.
42. În contactul personal cu locuitorii municipiului Bălți, alesul municipal trebuie să tindă a fi un model de profesionalism, decență și dreptate.
43. Alesul municipal trebuie să întreprindă toate măsurile prevăzute de legislația Republicii Moldova, îndreptate spre asigurarea drepturilor, libertăților și intereselor legale ale cetățenilor.

Capitolul X. Regulile etice în relațiile cu organele publice și cu persoanele cu funcție de răspundere

44. În interacțiunea cu persoanele cu funcție de răspundere ale organelor publice de stat, organelor de administrație publică locală și altor structuri juridice, alesul municipal nu trebuie să folosească posibilitățile condiționate de statutul alesului municipal în scopuri personale care nu sunt legate de executarea atribuțiilor sale.
45. Alesul municipal nu are dreptul să se folosească în scop personal sau comercial de informațiile oficiale, de serviciu, închise și operative ce i-au fost prezentate de către organele de stat și persoanele cu funcție de răspundere.
46. Alesul municipal este în drept să reprezinte organul administrației publice în organizațiile internaționale, instituțiile de învățământ, la conferințe, seminare și alte activități. În aceste circumstanțe alesul municipal trebuie să se comporte în așa mod ca să nu dăuneze imaginii organului public pe care îl reprezintă. În timpul deplasărilor de serviciu, în componența delegațiilor, alesul municipal e obligat să se comporte conform regulilor de protocol și etichetă a țărilor gazdă, să respecte legile țărilor gazdă.
47. Alesul municipal trebuie să utilizeze blanchete oficiale numai pentru interpelări și documente necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor, conducându-se numai de interesele municipiului Bălți și a locuitorilor.

Capitolul XI. Regulile de relaționare a aleșilor municipali cu angajații aparatului Primăriei municipiului Bălți

48. Alesul municipal interacționează cu angajații aparatului primăriei pentru executarea atribuțiilor sale în stricta corespundere cu legislația în vigoare.
49. Alesul municipal trebuie să contribuie la stabilirea relațiilor profesionale, constructive cu angajații aparatului Primăriei municipiului Bălți, ce constituie un factor esențial al eficacității activității lor.
50. Alesul municipal trebuie să trateze cu înțelegere dreptul funcționarilor publici de a avea propriile opinii profesionale pe marginea chestiunilor ce țin de activitatea lor.
51. Alesul municipal în relațiile cu lucrătorii Primăriei municipiului Bălți trebuie să fie un exemplu de profesionalism și conduită morală, să servească exemplu de onestitate, bunăvoință și toleranță.

52. Alesul municipal trebuie să fie corect și politicos în cadrul conversațiilor cu angajații Primăriei municipiului Bălți.
53. Primarul municipiului Bălți și viceprimarii, care exercită funcții organizatorice și administrative față de subalterni, trebuie să depună eforturi pentru a respecta următoarele reguli de etică profesională:
 - 53.1. de a trata subordonatul ca o persoană, recunoscându-i dreptul de a avea propriile sale judecăți profesionale;
 - 53.2. de a arăta exigențe ridicate, aderență la principii combinată cu respectul demnității personale a unui subordonat;
 - 53.3. să distribuie, în mod corect și rațional, obligațiunile funcționale;
 - 53.4. să oprească intrigile, zvonurile, bârfele, manifestările de necinste, răutatea, ipocrizia în colectiv, să prevină apariția conflictelor;
 - 53.5. în timp util, să examineze faptele de încălcare a normelor și principiilor eticii profesionale și să ia decizii obiective asupra acestora;
 - 53.6. să încurajeze subalternii în mod imparțial, corect și obiectiv.
54. Primarul municipiului Bălți și viceprimarii nu sunt în drept:
 - 54.1. să critice într-un mod brutal colegii și subalternii;
 - 54.2. să transfere responsabilitatea către subalternii;
 - 54.3. să demonstreze formalism, aroganță, grosolănie;
 - 54.4. să tolereze protecționism, favoritism, cumătrism, precum și abuz de serviciu și altele manifestărilor de corupție.

Capitolul XII. Aspectul și vestimentația

55. Alesului municipal la exercitarea atribuțiilor i se recomandă:
 - 55.1. să mențină un aspect care impune respect din partea colegilor și cetățenilor;
 - 55.2. să adere la stilul oficial de afaceri de îmbrăcăminte, care se distinge prin reținere, tradiționalism, acuratețe;
 - 55.3. să respecte măsură în utilizarea cosmeticii, parfumeriei, purtarea bijuteriilor și altele accesorii.

Capitolul XIII. Răspunderea pentru încălcarea prevederilor prezentului Cod de etică și deontologie

56. Pentru încălcarea prezentului cod de etică și deontologie alesul local poartă răspundere disciplinară, civilă, contravențională sau penală.

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul deciziei Consiliului municipal Bălți

«Cu privire la aprobarea Codului de etică și deontologie al alesului municipal Bălți».

1. Denumirea autorului
Consiliul municipal Bălți, Primarul municipiului Bălți, Direcția administrație publică a primăriei mun. Bălți
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite
Motivele elaborării: <ul style="list-style-type: none">• în activitatea aleșilor există multe nuanțe diferite, pe care legislația în vigoare, ce reglementează drepturile și obligațiile acestora, nu le poate acoperi. Din această cauză, apare necesitatea de a reglementa, suplimentar, comportamentul aleșilor, de a formula și implementa, în practică, principiile și normele de etică, ce au ca scop rezolvarea problemelor morale și etice, a situațiilor controversate și prevenirea abuzurilor în diverse domenii de activitate;• comportamentul aleșilor nu trebuie doar să fie în concordanță cu constituția sau legislația țării, ci să corespundă așteptărilor societății cu privire la modul în care ar trebui să se comporte aleșii, crescându-le, astfel, șansele de a fi realeși. Obiectivele elaborării: <ul style="list-style-type: none">• crearea unui mecanism legal pentru respectarea regulilor de etică și deontologie de către aleșii municipali Bălți. Codul de etică al alesului este cel mai important instrument de autoreglementare a aleșilor, care va documenta obligațiile aleșilor, acceptate voluntar, exprimând clar și specific responsabilitatea lor față de societate;• prevenirea abuzului de putere și a altor forme de corupție, deoarece regulile clare de conduită pentru aleși permit controlul asupra comportamentului lor real. Standardele stabilite vor contribui la atingerea sarcinilor stabilite pentru anii 2023-2027 în planul local anticorupție, aprobat prin decizia Consiliului municipal Bălți nr. 2/23 din 28.03.2023;• creșterea responsabilității și construirea încrederii. Standardele etice clare sporesc responsabilitatea, oferind publicului și presei criterii clare pentru evaluarea comportamentului oficialilor aleși. Dacă societatea consideră că sistemul de reglementare a eticii este echitabil și eficient, îi este mai ușor să încredințeze APL-urilor îndeplinirea sarcinilor;• standardele clare ajută la reunirea persoanelor cu studii și experiențe diferite, din profesii diferite, la depășirea diferențelor politice evidente și dezvoltarea un sentiment de colegialitate;• respectarea standardelor internaționale. Introducerea unor coduri de conduită pentru aleșii care afirmă integritatea, onestitatea și responsabilitatea, demonstrează angajamentul țării față de respectarea și implementarea standardelor și normelor internaționale general recunoscute.
3. Principalele prevederi ale proiectului cu evidențierea elementelor noi
<p>În Republica Moldova, elaborarea Codului de etică a aleșilor nu este obligatorie și legislația în vigoare nu prevede standarde etice - model pentru aleși. Cu toate acestea, elaborarea și adoptarea unui astfel de Cod este o tendință globală, în curs de dezvoltare, care reflectă fenomene noi în societate (de exemplu, așteptări mai mari de la aleși inclusiv, atingerea, de către aceștia a unor principii și recomandări mai concrete referitoare la adoptarea unor decizii etice) și poate fi extrem de folositor, fiind că, de obicei (în țările regiunii OSCE), au loc discuții ample referitoare la respectarea căror standarde profesionale și etice putem - și ar trebui - să o așteptăm de la aleși.</p> <p>Prezentul proiect este alcătuit din XIII capitole, care reglementează standardele eticii și deontologiei aleșilor care activează în domeniul administrației publice.</p>

În capitolul I sunt enumerate actele legislative, care au stat la baza elaborării Codului de etică și deontologie a aleșilor municipali.

Capitolul II stabilește sarcinile și obiectivele proiectului elaborat.

Al III-lea capitol descrie principiile de bază de care alesul ar trebui să se conducă în activitatea sa.

În capitolul IV se examinează cadrul general al comportamentului aleșilor la ședințele Consiliului și comisiilor consultative de specialitate, relațiile între consilieri, primar și viceprimari, precum și drepturile președintelui în cazul încălcării ordinii de desfășurare a ședinței.

Capitolul V reglementează principiile de bază ale comunicării reușite a aleșilor și unele restricții în declarații, care ar trebui urmate în timpul vorbirii în public.

Al VI-lea capitol stabilește obligațiunile alesului, în situații ce creează posibilitatea încălcării legislației în vigoare în interesele cuiva, limitării participării în luarea deciziei în situația de conflict de interese, și alte măsuri de prevenire a comportamentului ilegal în domeniul dat.

Capitolul VII reglementează comportamentul alesului în cazul când i se oferă cadou, clasifică tipurile și caracteristicile cadourilor, precum și stabilește ordinea de acceptare și înregistrare a cadourilor admisibile, permise de către ales în legătură cu exercitarea atribuțiilor sale.

Capitolele VIII – X descriu standardele relațiilor cu diverse categorii de oponenți (cetățeni, reprezentanți ai organelor de stat, angajați ai aparatului Primăriei mun. Bălți), respectarea cărora ar trebui să contribuie la stabilirea relațiilor constructive și profesionale, acesta fiind un factor important al activității lor.

Al XI-lea capitol prevede depunerea declarației de avere și interese personale de către ales, în modul stabilit de Legea privind statutul alesului local și Legea privind declararea averii și a intereselor personale.

Capitolul XII recomandă alesului să mențină aspectul ce ar inspira respect din partea colegilor și cetățenilor și să adere la stilul oficial de afaceri, de îmbrăcăminte.

Capitolul XIII se referă la responsabilitatea aleșilor, pe care acestia o vor suporta în cazul încălcării prevederilor Codului.

4. Fundamentarea economico-financiară

Prezentul proiect nu presupune cheltuieli financiare din bugetul municipal și nu va avea niciun alt impact financiar și economic.

5. Modul de încorporare a actului în legislația în vigoare de bază

În cazul aprobării Codului de etică și deontologie, alte acte normative nu vor fi supuse modificării sau abrogării, iar în scopul realizării Codului dat aprobat nu este necesar de a aproba acte normative noi.

6. Constatările expertizei anticorupție

Centrul Național Anticorupție al RM a întocmit o expertiză anticorupție nr. EDA23/8598 din 20.03.2023 pentru proiectul respectiv. Conform recomandărilor expuse în expertiza relevantă, s-au luat în considerare constatările privind prezența prevederilor în proiect care ar putea favoriza corupția, și au fost implementate recomandări pentru eliminarea acestor sau atenuarea consecințelor implementării acestora.

Șeful Direcției
administrație publică

Ludmila Dovgani

Примэрия мун. Бэлць
Юридическое Управление
ул. Индепенденций, 1
тел.: (0231) 5-46-34
(0231) 5-46-35

Primăria mun. Bălți
Direcția Juridică
str. Independenței, 1
tel.: (0231) 5-46-34
(0231) 5-46-35

AVIZ

asupra proiectului de decizie a Consiliului municipal Bălți
„Cu privire la aprobarea Codului de etică al alesului municipal Bălți”

Examinând proiectul de decizie a Consiliului municipal Bălți „Cu privire la aprobarea Codului de etică al alesului municipal Bălți”, care a fost elaborat de subdiviziunea de profil a Primăriei mun. Bălți:

Direcția Juridică a Primăriei mun. Bălți consideră că în conformitate cu Legea RM nr. 436-XVI din 28.12.2006 cu privire la administrația publică locală, Legea RM nr. 768 din 02.02.2000 cu privire la statutul alesului local, Legea RM nr. 457 din 14.11.2003 pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind constituirea și funcționarea consiliilor locale și raionale, Legea RM nr. 199 din 16.07.2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, Legea RM nr. 982-XIV din 11.05.2000 cu privire la accesul la informație, Legea RM nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal, Legea integrității nr. 82 din 25.05.2017, Legea RM nr. 325 din 23.12.2013 cu privire la testarea integrității instituționale, Legea RM nr.133 din 17.06.2016 privind declararea averii și intereselor personale, Hotărârea Guvernului nr. 116 din 26.02.2020 privind regimul juridic al cadourilor, precum și cu scopul stabilirii standartelor etice și a regulilor de conduită ale aleșilor municipali Bălți pentru executarea demnă a activității lor, pentru contribuirea la creșterea autorității alesului, încrederii din partea cetățenilor față de organele administrației publice locale și asigurarea bazei morale și normative unice pentru comportamentul aleșilor municipiului Bălți, proiectul sus-menționat poate fi examinat și aprobat la ședința Consiliului municipal Bălți.

Șef al Direcției Juridice

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Balan Vitalii'. The signature is stylized and cursive.

Balan Vitalii

23.06.23

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr.198
Tel.: (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2/4603 din 21.03.2023

La nr. 03-19/52 din 25.01.2023

Doa L. Doureni
Șefa serviciului protecției
de decizie. D.D.

Consiliul Municipal Bălți

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de decizie a Consiliului municipal Bălți cu privire la aprobarea Codului de etică al alesului municipal.

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 6 (șase) file.

Director

Digitally signed by Rusu Iulian
Date: 2023.03.21 16:35:51 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Iulian RUSU

Ex: Gheorghită Vadim, Tel. 022/257-424

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI BĂLȚI		
DIRECȚIA/SECRETARIAT		
Nr. de intrare	1-03-19/52	
22	03	2023

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. EDA23/8598 din 20.03.2023

la proiectul de decizie a Consiliului municipal Bălți cu privire la aprobarea Codului de etică al alesului municipal

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este , iar autor nemijlocit este Consiliul Municipal Bălți, ceea ce corespunde art.16-18 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

Categoria actului departamental propus este Decizie, ceea ce corespunde art. 16-18 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Potrivit art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional „*etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) *informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) *punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) *consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) *examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) *informarea publicului referitor la deciziile adoptate".*

Totodată, art.10 din Legea nr.239/2008 stabilește expres că:

„(1) *Autoritatea publică asigură accesul la proiectele de decizii și la materialele aferente acestora prin publicarea obligatorie a lor pe pagina web oficială a autorității publice, prin asigurarea accesului la sediul autorității, precum și prin expediere prin poștă sau prin alte mijloace disponibile, la solicitarea persoanei interesate.*

(2) Proiectul de decizie și materialele aferente acestuia se plasează pe pagina web oficială a autorității publice responsabile cel puțin pentru perioada recepționării și examinării recomandărilor".

În contextul normei de la art.9 al Legii nr.239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, potrivit căreia: „După inițierea procesului de elaborare a deciziei, autoritatea publică va plasa, în termen de cel mult 15 zile lucrătoare, anunțul respectiv pe pagina web oficială [...]”, menționăm că autorul proiectului a asigurat informarea publicului referitor la inițierea elaborării prezentului proiect de hotărâre. În acest sens, autorul a publicat un anunț pe pagina web oficială a Consiliului municipal Bălți, la 13 aprilie 2022.

Totodată, proiectul supus expertizei anticorupție a fost plasat pentru consultare publică pe pagina web oficială a Consiliului municipal Bălți, la 14 noiembrie 2022. Prin urmare, în procesul de promovare a proiectului, au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale prevăzute la art.11 alin.(2²) și art.12 alin.(2) al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Din nota informativă poate fi dedus că proiectul are drept scop stabilirea unor standarde etice clare pentru aleșii municipali Bălți, menite să-i responsabilizeze, oferind comunității criterii clare pentru evaluarea comportamentului acestora.

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune aprobarea Codului de etică al alesului municipal Bălți (anexa nr.1) și componența Comisiei de etică (anexa nr.2). Prin urmare, conchidem că scopul dedus din nota informativă corespunde scopului real al proiectului.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Prevederile proiectului promovează interesele locuitorilor municipiului Bălți în ceea ce privește reglementarea unor criterii etice, respectarea cărora urmează a fi asumată de către aleșii municipali. Prin urmare, promovarea intereselor menționate supra nu este în detrimentul interesului public.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „nota informativă care cuprinde:

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare".*

În nota informativă sunt specificate: denumirea autorului, condițiile care au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări, principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi, fundamentarea economico-financiară, modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare.

Astfel, considerăm că nota informativă conține o justificare suficientă a necesității promovării proiectului de act normativ.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) fundamentarea economico-financiară”.

Implementarea în practică a normelor proiectului nu necesită alocarea mijloacelor financiare suplimentare din bugetul de stat, fapt confirmat și de către autor în nota informativă.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]”.

În proiect au fost depistate mai multe formulări lingvistice ambigue care la adoptare vor admite interpretări abuzive. Mai detaliat la acest aspect ne vom referi la compartimentul III din prezentul raport de expertiză anticorupție.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului au fost identificate norme contradictorii dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare. Mai detaliat la acest aspect ne vom referi la compartimentul III din prezentul raport de expertiză anticorupție.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prevederile proiectului reglementează conduita aleșilor municipali Bălți.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -	
Ca obiecție generală	
<p>Obiecții: Potrivit art.54 alin.(1) lit.c) din Legea nr.100/2017, la elaborarea proiectului de act normativ: „terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative”.</p> <p>În proiect autorul utilizează noțiuni diferite pentru același fenomen, și anume: „ales local” și „ales municipal”.</p> <p>Terminologia utilizată neuniform poate provoca practici vicioase de interpretare a sensului normei, și anume: tratarea ca fenomene diferite a aceluiși fenomen (din cauza confuziei provocate de numirea lui în moduri diferite) sau tratarea ca același fenomen a fenomenelor distincte (din cauza confundării a două noțiuni pentru care proiectul utilizează aceeași denumire). În rezultat, pot apărea abuzuri din partea exponenților atât din sectorul public, cât și a celui privat.</p> <p>Suplimentar, menționăm că noțiunea de „etică” reprezintă normele de conduită morală, pe când obiectul de reglementare al proiectului este mai vast, urmând să înglobeze și conduita profesională a aleșilor municipali din Bălți.</p>	
<p>Recomandări: Redactarea proiectului în vederea uniformizării terminologiei utilizate. Completarea denumirii proiectului, după textul „etică”, cu textul „și deontologie”. ✓</p>	
<p>Factori de risc:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Utilizarea neuniformă a termenilor 	<p>Riscuri de corupție:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Generale

- 2 -	
La pct.6 subpct.6.1 din proiect	
<p>„Obiectivele Codului sunt: [...] 6.1. <u>aprobarea unor norme etice de conduită ale aleșilor municipali;</u>”</p>	
<p>Obiecții: Articolul 54 alin.(1) lit.a) din Legea nr.100/2017, stabilește că la elaborarea proiectului de act normativ: „conținutul proiectului se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc”.</p> <p>Un cod de etică nu poate avea ca obiectiv aprobarea unor norme etice, aceasta fiind însuși esența și necesitatea respectivului act normativ. Obiectivul aprobării normelor etice pentru anumite persoane sau categorii de persoane îl urmărește autorul proiectului, iar proiectul codului de etică stabilește nemijlocit aceste norme.</p>	
<p>Recomandări: Expunerea prevederii după cum urmează: „6.1 reglementarea conduitei aleșilor municipali;”. ✓</p>	
<p>Factori de risc:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive 	<p>Riscuri de corupție:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Generale

La pct.12 subpct.12.3 – 12.5 din proiect

„12 Alesul municipal, care îndeplinește atribuții de realizare a interesului general, se ghidează în activitatea sa de respectarea următoarelor principii: [...]

12.3. Integritatea. Aleșii municipali nu trebuie să își asume obligații față de persoane sau organizații care ar putea afecta negativ îndeplinirea atribuțiilor lor. Acțiunile și deciziile aleșilor municipali nu trebuie să vizeze obținerea beneficiilor financiare sau de altă natură materială pentru ei înșiși, familiile sau prietenii lor.

12.4. Obiectivitatea. Aleșii municipali trebuie să acționeze și să ia decizii imparțial, corect, clar, în cel mai bun mod posibil, fără discriminare sau părtinire. Ei respectă în măsură egală demnitatea lor și demnitatea altor aleși, persoanelor cu funcție de răspundere și a cetățenilor. Ei nu acordă niciodată preferință nejustificată vreunui grup de persoane sau unei persoane aparte și nu fac abuz de statutul și puterea care i-au fost acordate.

12.5. Raportarea. Aleșii municipali sunt responsabili pentru deciziile și acțiunile lor față de societate și trebuie să fie pregătiți să ofere diseminarea informației.”

Obiecții:

Normele analizate stabilesc eronat sensul principiilor enumerate, ceea ce ar justifica un eventual comportament discreționar al aleșilor municipali.

Astfel, la subpct.12.3 din proiect – interdicția asumării obligațiilor față de persoane sau organizații este una generală și nu trebuie condiționată de afectarea negativă a îndeplinirii atribuțiilor aleșilor municipali. Însuși textul „care ar putea afecta”, fără precizarea caracterului negativ sau pozitiv al afectării, sugerează existența împrejurărilor care împiedică aleșii municipali de a-și realiza atribuțiile echidistant, imparțial, corect, fără discriminare sau părtinire, așa cum prevede subpct.12.4 din proiect.

Din aceeași categorie de circumstanțe, care împiedică aleșii municipali de să-și realizeze atribuțiile în mod corespunzător, face parte și acordarea preferințelor grupurilor de persoane/persoanelor particulare (subpct. 12.4 din proiect), specificarea caracterului justificat sau nejustificat al acestora fiind inoportună.

În ceea ce privește subpct.12.5 din proiect, norma descrie incorect esența principiului raportării, în partea ce ține de pregătirea aleșilor municipali pentru diseminarea informației.

Formulările lingvistice reprezintă factori de risc în măsura în care acordă posibilități de aplicare a normei în interpretarea preferată, în dependență de interesul responsabililor de implementare și/sau de control.

Recomandări:

-) la subpct.12.3 – substituirea primei propoziții cu textul: „Alesul municipal își desfășoară activitatea profesională în mod etic, liber de influențe necorespunzătoare și manifestări de corupție, cu respectarea interesului public, a supremației Constituției și legii”;

-) la subpct.12.4 – excluderea din proiect a textului „nu acordă niciodată preferință nejustificată vreunui grup de persoane sau unei persoane aparte și”;

-) la subpct.12.5 – substituirea textului „să fie pregătiți să ofere diseminarea informației” cu textul „să prezinte periodic publicului rezultatele activității desfășurate”.

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive

Riscuri de corupție:

- Încurajarea sau facilitarea actelor de:
 - conflict de interese și/sau favoritism
 - influențare necorespunzătoare

La pct.20 din proiect

„În cazul în care desfășurarea lucrărilor este perturbată, ^{sevolutiv}președintele ședinței poate să întrerupă dezbaterile și să ceară respectarea regulamentului, fiind în drept: [...]”

Obiecții:

Conform art.54 alin.(1) lit.i) din Legea nr.100/2017, la elaborarea proiectului de act normativ: „*exprimarea prin abrevieri a unor denumiri sau termeni se poate face numai după explicarea acestora în text, la prima folosire*”.

Din prevederea examinată nu este clar la care regulament se referă autorul. În scopul excluderii interpretării ambigue și aplicării subiective a normei, este necesară specificarea denumirii depline a acestuia, cu menționarea abrevierii, ceea ce va permite soluționarea aceluiași moment prezent în pct.21 din proiect.

Recomandări:

Redactarea prevederii prin specificarea denumirii regulamentului la care se face trimitere, cu menționarea între paranteze a abrevierii.

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive

Riscuri de corupție:

- Generale

La pct.21 din proiect

„Față de consilierii care, în exercițiul mandatului, au comis abateri de la prevederile legislației sau ale regulamentului, consiliul poate lua decizia de aplicare a sancțiunilor cu votul majorității consilierilor aleși, în limita competenței sale, ori poate aplica următoarele sancțiuni: [...]”

Obiecții:

Norma excedă obiectul de reglementare al proiectului. Un cod de etică și deontologie nu trebuie să reglementeze procedura aplicării sancțiunilor, fiind suficientă menționarea tipului răspunderii care survine pentru nerespectarea prevederilor pe care le conține.

Recomandări:

Excluderea din proiect a prevederii.

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Încurajarea sau facilitarea actelor de:
 - trafic de influență
 - conflict de interese și/sau favoritism
 - îmbogățire ilicită
 - influențare necorespunzătoare
 - nerespectare a regimului cadourilor
 - evaziune fiscală
 - escrocherie

La pct.28 din proiect

„Situatii potențiale de corupție sunt situațiile, care creează posibilitatea încălcării de către alesul municipal a legislației în vigoare în interesele cuiva și generează în legătură cu acest comportament său ilegal, precum și orice situație în comportamentul alesului municipal care conține conflictul intereselor, ceea ce nu poate fi admis de către alesul municipal.”

Obiecții:

Potrivit art.3 din Legea integrității nr.82/2017, noțiunea „corupție” este definită ca „utilizare a funcției, contrar legii, în interes privat”.

Din conținut prevederii rezultă că, în cazul „situațiilor potențiale de corupție”, alesul municipal, practic, este impus de circumstanțe să comită acte de corupție, acte conexe actelor de corupție și fapte coruptibile, în sensul Legii integrității nr.82/2017 (art.44-46). Cu alte cuvinte, în cazul comiterii actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție și/sau faptelor coruptibile, alesul municipal are calitatea de victimă, determinată de anumite împrejurări ce nu depind de voința sa, comportamentul ilegal fiind generat de prezența respectivelor circumstanțe, ceea ce nu corespunde realității.

Mai întâi de toate, menționăm că pentru încălcarea legislației agentul public nu are nevoie de careva posibilități create de anumite situații, iar respectarea sau încălcarea cadrului legal ține strict de corectitudinea și integritatea acestuia.

Totodată, situațiile/circumstanțele/imprejurările nu pot fi coruptibile de la sine, acestea reprezentând doar o stare a lucrurilor. Coruptibile pot fi și sunt acțiunile agentului public, care în activitatea sa utilizează funcția deținută în interes privat propriu (pentru sine) sau pentru alte persoane.

Un alt moment important este că „situațiile potențiale de corupție” presupun existența și a „situațiilor reale de corupție”, atât din conținutul normei examinate, cât și din proiect nefiind clară diferența dintre acestea.

Recomandări:

Expunerea pct.28 din proiect în redacția următoare: „În vederea respectării măsurilor de asigurare a integrității profesionale și instituționale, alesul municipal este obligat:

- 1) să nu admită în activitatea sa acte de corupție, acte conexe corupției și fapte de comportament corupțional;*
- 2) să nu admită acte de favoritism ale colegilor din cadrul Consiliului în activitatea profesională și să denunțe toate cazurile de favoritism la autoritatea anticorupție responsabilă;*
- 3) să respingă imediat orice influență necorespunzătoare și, în termen de trei zile lucrătoare din momentul producerii cazului de influență, să depună un denunț la autoritatea anticorupție responsabilă;*
- 4) să nu se lase influențat în luarea deciziilor de către persoane ori structuri din interiorul sau din afara Consiliului;*
- 5) să se abțină de la imixtiuni în activitatea altor colegi;*
- 6) să-și soluționeze stările de incompatibilitate în termen de o lună din momentul începerii mandatului, ori, în cazul în care încetarea situației de incompatibilitate nu depinde de voința sa, să prezinte probe privind întreprinderea cu bună-credință a acțiunilor de eliminare a acestei situații, în condițiile Legii integrității nr. 82/2017;*
- 7) să depună declarația de avere și interese personale în termenul și în modul stabilite de Legea nr.133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale;*
- 8) să respecte regimul juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, în condițiile Legii integrității nr.82/2017;*
- 9) să respecte regimul juridic al cadourilor în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.116/2020 privind regimul juridic al cadourilor”.*

Factori de risc: <ul style="list-style-type: none"> ● Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive 	Riscuri de corupție: <ul style="list-style-type: none"> ● Încurajarea sau facilitarea actelor de: <ul style="list-style-type: none"> - abuz de serviciu
--	---

- 7 -

La pct.33 din proiect

„Consilierul poate asista la ședința Consiliului municipal Bălți, dar nu poate participa în procesul luării deciziilor, în cazul în care există un conflict de interese, și anume:

33.1. dacă el sau soția (soțul), copiii, părinții sunt cointeresați material în chestiunea examinată;

33.2. dacă el este conducătorul sau face parte din componența organelor administrative ale întreprinderii, instituției, organizației sau a filialelor lor și reprezentante, asupra cărora se ia o decizie;

33.3. în cazul incompatibilității funcțiilor, în conformitate cu Legea privind administrația publică locală și Legea privind statutul alesului local, în cazul dacă incompatibilitatea durează mai mult de 30 de zile din momentul apariției.”

Obiecții:

Specificarea situațiilor în care există un conflict de interese a alesului municipal, pe de o parte, dublează prevederile actelor normative care reglementează regimul juridic al conflictului de interese. Pe de altă parte, limitează cu mult numărul acestora, creând incompatibilități ale prevederilor din proiect cu alte prevederi normative ale legislației naționale.

Spre exemplu, regimul juridic al incompatibilităților este reglementat și de art.16 din Legea nr.133/2016, art. 12 din Legea nr.82/2017.

Conflictul este un impediment în aplicarea corectă a prevederilor legislative și creează premise pentru alegerea subiectivă și abuzivă a normei „convenabile” care se va aplica într-o situație concretă.

Recomandări:

Expunerea pct.33 din proiect în redacția următoare: „Consilierul asistă la ședința Consiliului municipal Bălți, dar nu poate participa în procesul luării deciziilor, în cazul în care există un conflict de interese”.

Factori de risc: <ul style="list-style-type: none"> ● Concurența normelor de drept 	Riscuri de corupție: <ul style="list-style-type: none"> ● Generale ● Încurajarea sau facilitarea actelor de: <ul style="list-style-type: none"> - depășire a atribuțiilor de serviciu
--	--

- 8 -

La pct.35 din proiect

„Aleșilor municipali le este interzis să accepte sau să înmâneze cadouri, recompense, premii, cât și să accepte și demonstreze diferite semne de atenție, servicii (în continuare – cadouri), a căror acceptare sau înmânare poate contribui la apariția conflictului de interese.”

Obiecții:

În contextul Legii nr.82/2017, interdicția solicitării sau acceptării cadourilor (bunuri, servicii, favoruri, invitații sau orice alt avantaj), destinate aleșilor municipali sau familiilor lor, are ca scop evitarea apariției manifestărilor de corupție în activitatea acestora și nicidecum evitarea apariției unui conflict de interese.

Reiterăm că incompatibilitățile prevederilor din proiect constituie un impediment în aplicarea corectă a reglementărilor normative și creează premise pentru alegerea subiectivă și abuzivă a normei „convenabile” care se va aplica într-o situație concretă.

Recomandări: Expunerea pct.35 din proiect în redacția următoare: „Pentru a evita apariția manifestărilor de corupție în activitatea aleșilor municipali, acestora le este interzis să solicite sau să accepte cadouri (bunuri, servicii, favoruri, invitații sau orice alt avantaj) care le sunt destinate personal sau familiei lor, dacă oferirea sau acordarea acestor cadouri este legată direct sau indirect de desfășurarea activității lor profesionale (cadouri inadmisibile)”. <i>W</i>	
Factori de risc: <ul style="list-style-type: none"> • Concurența normelor de drept 	Riscuri de corupție: <ul style="list-style-type: none"> • Generale • Încurajarea sau facilitarea actelor de: <ul style="list-style-type: none"> - trafic de influență - conflict de interese și/sau favoritism - îmbogățire ilicită - influențare necorespunzătoare

- 9 -

La pct.36 din proiect „Alesului municipal ii este interzis: 36.1. să provoace să-i fie înmănat cadoul; 36.2. să accepte cadouri pentru sine, pentru familia lui, rudele, cât și pentru persoane sau organizații cu care agentul public are sau a avut relații, <u>dacă aceasta i-ar putea afecta imparțialitatea</u> ; 36.3. să acționeze ca intermediar în transferul de cadouri pentru <u>interese personale egoiste.</u> ”	
Obiecții: Norma vine în contradicție cu prevederile art.16 alin.(3) și (4) din Legea nr.82/2017, și necesită a fi redactată întru evitarea apariției conflictului de norme și riscului alegerii, de către aleșii municipali, prevederilor convenabile.	
Recomandări: Expunerea pct.36 din proiect în redacția următoare: „Dacă alesului municipal i se propune un cadou inadmisibil în condițiile pct.35, acesta are următoarele obligații: a) să refuze cadoul; b) să se asigure cu martori, inclusiv dintre colegii din Consiliu, după posibilitate; c) să raporteze imediat această tentativă autorității anticorupție responsabile; d) să anunțe Consiliul municipal Bălți; e) să transmită cadoul Consiliului municipal Bălți în cazul oferirii cadoului fără știrea sa (lăsat în birou, în anticameră etc.), concomitent cu întreprinderea acțiunii prevăzute la lit.d); f) să își exercite activitatea în mod corespunzător, în special cea pentru care i s-a oferit cadoul.” Suplimentar, proiectul urmează a fi completat cu un nou pct.38, cu renumerotarea corespunzătoare a celorlalte puncte, cu următorul conținut: „Dacă alesului municipal i se oferă un cadou admisibil, acesta are următoarele obligații: a) să predea cadoul Comisiei de evidență și evaluare a cadourilor din cadrul Primăriei municipiului Bălți, în termen de 3 zile din momentul primirii sau din momentul revenirii din deplasarea de serviciu în timpul căreia l-a primit; b) să declare împrejurările în care i-a fost oferit cadoul, cu precizarea intenției de a-l păstra sau de a-l transmite în gestiunea Primăriei municipiului Bălți; c) să răscumpere cadoul dacă a decis să-l păstreze, achitând în bugetul Primăriei municipiului Bălți diferența dintre valoarea cadoului, estimată de către Comisia de evidență și evaluare a cadourilor, și limita stabilită”. <i>W</i>	
Factori de risc: <ul style="list-style-type: none"> • Concurența normelor de drept 	Riscuri de corupție: <ul style="list-style-type: none"> • Încurajarea sau facilitarea actelor de: <ul style="list-style-type: none"> - trafic de influență

- abuz de serviciu
- conflict de interese și/sau favoritism
- îmbogățire ilicită
- influențare necorespunzătoare
- nerespectare a regimului cadourilor

- 10 -

La pct.44 din proiect

„Alesul municipal depune declarații de avere, ce-i aparține cu drept de proprietate, și interese personale, în modul stabilit de Legea privind statutul alesului local, Legea privind declararea averii și a intereselor personale.”

Obiecții:

Prevederea diminuează reglementările Legii nr.133/2016, în ceea ce privește bunurile alesului municipal care urmează a fi reflectate în declarația de avere și interese personale.

Astfel, la compartimentul III din declarația de avere și interese personale anexa nr.1 la Lege, la poziția „Modul de dobândire”, din informația care explică și exemplifică datele care trebuie menționate în declarație, sunt specificate: „(1) proprietate; (2) posesie; (3) alte contracte translativ de posesie și de folosință”.

Prin urmare, reducerea obligației aleșilor municipali de depunere a declarației de avere doar în privința bunurilor deținute cu drept de proprietate subminează normele Legii privind declararea averii și a intereselor personale, prevederile căreia sunt net superioare celor din proiect.

Recomandări:

Excluderea din proiect a textului „, ce-i aparține cu drept de proprietate,”.

Factori de risc:

- Concurența normelor de drept

Riscuri de corupție:

- Generale
- Încurajarea sau facilitarea actelor de:
 - conflict de interese și/sau favoritism

- 11 -

La pct.60 subpct.60.4 din proiect

„Primarul municipiului Bălți și viceprimarii nu sunt în drept: [...] 60.4. să încurajeze o atmosferă de ascundere reciprocă a obligațiilor încălcate, să creeze condiții pentru calomnie și denunțare în colectiv;”

Obiecții:

Legea integrității nr.82/2017 printre măsurile de asigurare a integrității instituționale, enumerate la art.10 alin.(1), la lit.h) menționează și: „neadmiterea, denunțarea manifestărilor de corupție și protecția avertizorilor de integritate”.

La rândul său, art.18 din aceeași lege reglementează detaliat neadmiterea, denunțarea manifestărilor de corupție și protecția avertizorilor de integritate, ca măsură de asigurare a integrității instituționale, specificând expres:

-) acțiunile care urmează a fi întreprinse de către conducătorii entităților publice și agenții publici pentru buna funcționare a respectivelor entități;
-) obligațiile conducătorilor entităților publice în vederea neadmiterii manifestărilor de corupție și în vederea asigurării denunțării acestora (alin.(2));

-) obligațiile conducătorilor entităților publice în vederea asigurării protecției avertizorilor de integritate (alin. (3));
-) obligațiile agenților publici (alin.(4)), etc.

De asemenea, Legea nr.122/2018 privind avertizorii de integritate reglementează dezvăluirile practicilor ilegale din cadrul entităților publice și private, procedura de examinare a acestor dezvăluiri, drepturile avertizorilor de integritate și măsurile de protecție a lor, obligațiile angajatorilor, competențele autorităților responsabile de examinarea unor asemenea dezvăluiri și ale autorităților de protecție a avertizorilor de integritate.

Prin urmare, stabilirea interdicției pentru primarul și viceprimarii municipiului Bălți de a „încuraja denunțarea în colectiv” contravine prevederilor naționale din domeniul integrității și protecției avertizorilor de integritate.

Recomandări:

Excluderea din proiect a textului „și denunțare în colectiv” și redactarea proiectului prin prisma racordării la prevederile Legilor nr.82/2017 și nr.122/2018.

Factori de risc:

- Concurența normelor de drept

Riscuri de corupție:

- Încurajarea sau facilitarea actelor de:
 - abuz de serviciu
 - conflict de interese și/sau favoritism

- 12 -

La capitolul XIII din proiect

Obiecții:

Ca și în cazul pct.21, menționăm că prevederile capitolului XIII sunt străine obiectului de reglementare al proiectului, acestea urmând să fie prevăzute în act normativ aparte. Împovărarea proiectului cu norme vizând procedura detaliată de aplicare a sancțiunilor disciplinare este inoportună și nenecesară.

Recomandări:

Redenumirea capitolului XIII după cum urmează: „Răspunderea pentru încălcarea prevederilor prezentului cod de etică și deontologie”.

Expunerea pct.62 în următoarea redacție: „Pentru încălcarea prezentului cod de etică și deontologie alesul local poartă răspundere disciplinară, civilă, contravențională sau penală”.

Excluderea din proiect a pct.63–77.

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive
- Lipsa responsabilității clare pentru încălcări

Riscuri de corupție:

- Generale

IV. Concluzia expertizei

Proiectul deciziei cu privire la aprobarea Codului de etică al alesului municipal Bălți a fost elaborat de către Direcția administrație publică a Primăriei municipiului Bălți, în scopul stabilirii unor standarde etice clare pentru aleșii municipali Bălți, menite să-i responsabilizeze, oferind comunității posibilitatea evaluării comportamentului acestora.

În cadrul procesului de elaborare au fost respectate prevederile legale cu privire la transparența în procesul decizional și proiectul corespunde normelor de tehnică legislativă.

Proiectul corespunde interesului public general, deoarece va contribui la reglementarea unor criterii etice, respectarea cărora urmează a fi asumată de către aleșii municipali.

În normele proiectului supus expertizei anticorupție au fost identificați următorii factori de corupție:

- utilizarea neuniformă a termenilor;
- formulare ambiguă care admite interpretări abuzive;
- concurența normelor de drept;
- lipsa responsabilității clare pentru încălcări.

În scopul preîntâmpinării apariției manifestărilor de corupție la aplicarea în practică a prevederilor proiectului, considerăm oportună redactarea acestuia în contextul obiecțiilor și recomandărilor din prezentul raport de expertiză anticorupție.

20.03.2023

Digitally signed by Gheorghijă Vadim
Date: 2023.03.21 13:19:33 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Vadim Gheorghijă , Inspector principal

Тема: Nr.06/2/4603 din 21.03.2023 la nr.03-19/52 din 25.01.2023

От: <secretariat@cna.md>

Дата: 22.03.2023, 08:54

Кому: <primaria@balti.md>

La nr. 03-19/52 din 25.01.2023. Remitem raportul de expertiză anticorupție la proiectul de decizie a Consiliului municipal Bălți cu privire la aprobarea Codului de etică al alesului municipal.

— Вложения: _____

raport de expertiza.semnat.pdf	701 КБ
scrisoare.semnat.pdf	366 КБ